

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ Д. Є. ЗАДОРА»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Циклова комісія «Фортепіано»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

З навчально-виховної роботи

Гірник М.Ю.

Підпис

ПІБ

29 серпня 2025

Дата

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

галузь знань

02 Культура і мистецтво

спеціальність

025 Музичне мистецтво

освітньо-професійний ступінь

Фаховий молодший бакалавр

освітньо-професійна програма

Музичне мистецтво

Розробник: Тетерюк-Кінч Юлія Сергіївна, викладач-методист, доктор філософії

Програму навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії «Фортепіано», протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

Голова циклової комісії

М. Сокач

Сокач М.Е.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Курс:
	II, III
	Семестр
	III, IV, V, VI
Загальна кількість годин – 210	Аудиторні заняття 144
	Практичні 144 год.
	Індивідуальні заняття –
	Самостійна робота 66 год. (підготовка та проходження екзамену - 30 год., самостійне вивчення матеріалу - 36 год.)
	Форма підсумкового контролю: залік – IV семестр, екзамен – VI семестр, атестація – VIII семестр

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» є:

- підготовка випускників коледжу до викладацької діяльності і роботи по естетичному вихованню підростаючого покоління, просвітницької та пропагандистської діяльності по формуванню естетичних смаків;
- формування висококваліфікованого музиканта викладача, який творчо підходить до естетичного виховання молодого покоління.
- набуття здобувачем освіти педагогічних знань і навичок, вдосконалення його як музиканта-викладача; виробити у здобувача освіти морально-етичні якості, як відчуття обов'язку, дисциплінованість, відповідальність за виховання і навчання учня;
- оволодіння технікою інтерпретації музичних творів на фортепіано;
- вивчення кращих методів і прийомів навчання гри на фортепіано на основі кращих творів світової музичної спадщини;
- розкриття основних принципів педагогічної майстерності;
- виховання творчої активності здобувачів освіти, прищеплення інтересу до творчої позакласної роботи, просвітницької діяльності в пропаганді найяскравіших зразків українського та світового музичного надбання.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» є:

дати здобувачу освіти основні теоретичні знання з методики навчання гри на фортепіано;

- дати здобувачу освіти поняття про різні сторони музичного та технічного розвитку учня;
- сформуванню широкого кругозір, познайомити з кращими зразками світової класичної музики, творчістю сучасних композиторів, української фортепіанної музики;
- дати здобувачу освіти основи методики проведення уроку з учнем, навчити планувати педагогічну роботу;
- вивчити основні прийоми роботи майбутнього педагога над творами різних стилів, жанрів і форм;
- практично і оперативно застосовувати знання, вміння до конкретних професійних ситуацій;
- здатність оперувати професійною термінологією у сфері фахової діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати**:

- базові загальні знання та базові знання з професії;
- працювати в команді;
- застосовувати знання на практиці;
- базову фортепіанну нотну літературу;
- художньо-педагогічний і інструктивний репертуар, навчальні посібники і програмові вимоги школи;
- музичну термінологію та науково-методичну літературу;

- володіти музично-теоретичними знаннями та методико-виконавськими навичками;
- основні принципи та методичні прийоми навчання гри на фортепіано з урахуванням навчання як творчого процесу;
- основні вікові та індивідуальні особливості при навчанні гри на фортепіано;
- основні методи роботи над музичним твором на різних етапах його опрацювання;
- особливості застосування засобів музичної та виконавської виразності, організації піаністичного апарату, основні технічні принципи гри на фортепіано;
- особливості та принципи роботи над твором, відповідно до певних стилів та жанрів фортепіанної музики;
- базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії та методології музичного мистецтва;
- основні засади організації професійної діяльності та самостійної роботи;
- основний педагогічний репертуар учня-піаніста.

вміти:

- застосовувати абстрактне мислення, аналіз і синтез;
- практично й оперативно застосовувати знання, вміння до конкретних професійних ситуацій;
- застосовувати професійно-профільовані знання та практичні навички з фахових та музично-теоретичних дисциплін у професійній діяльності;
- оперативно застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків;
- оперувати професійною термінологією у сфері фахової діяльності;
- знаходити основні шляхи виконавських засобів втілення художнього образу в педагогічній діяльності;
- використовувати педагогічний репертуар в педагогічній діяльності;
- усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва;
- використовувати професійно-профільовані знання і навички з оформлення документації освітнього процесу;
- працювати з методичною літературою, бути в курсі новітньої інформації з психології, педагогіки, методики викладання;
- методично вірно вирішувати піаністичні завдання, що виникають в процесі вивчення музичних творів;
- накопичувати педагогічний досвід, вдосконалювати власну педагогічну майстерність і використовувати надбане в подальшій педагогічній діяльності.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (Міждисциплінарні зв'язки)

Попередньо здобути знання мистецького спрямування.

ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ (ЗК) І СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (СК) ВИПУСКНИКА

(відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра):

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/організаційно-творчій діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 12 Здатність здійснювати міжособистісну та соціальну взаємодію для досягнення професійних цілей.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої /педагогічної/ організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

РН 10 Володіти методикою роботи з учнем, учнівським та/або аматорським колективом з урахуванням вікових особливостей учасників

РН 11 Підбирати навчальний/виконавський репертуар з урахуванням музичних здібностей та/або цілей навчання здобувачів початкової мистецької освіти та/або рівня аматорського колективу

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РН 14 Розробляти та документувати навчально-методичні/творчі матеріали, вести документацію, пов'язану з виконанням професійних обов'язків

РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ГОДИН МІЖ ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ПОСЛІДОВНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Зміст програми навчальної дисципліни

II курс

III семестр

Тема 1. Вступ. Основні завдання і зміст курсу.

Тема 2. Історія виникнення клавішних інструментів.

Час появи монохорду, поліхорду, клавикорду, клавесину, піано-форте, фортепіано. Прізвища винахідників. Особливості будови і виконавські можливості цих інструментів.

Тема 3. Вимоги клавірної педагогіки.

Видатні представники педагогіки епохи бароко і стилю рококо. Французька, італійська та німецька клавірні школи. Значення педагогічного досвіду майстрів клавірного мистецтва, їх вимоги до виконавця.

Тема 4. Історичний огляд розвитку фортепіанної педагогіки та методики навчання.

Характеристика механістичного напрямку. Ортодоксальна і прогресивна педагогіка епохи класицизму. Новаторська педагогіка композиторів епохи романтизму. Причина появи академічного напрямку, його позитивні та негативні риси. Педагогічні напрямки, які пов'язані з відкриттями в галузі медицини: анатомо-фізіологічний і психотехнічний.

Тема 5. Історія розвитку української фортепіанної школи.

Своєрідність формування слов'янської фортепіанної педагогіки на початку XIX ст.: аматорство, опирання на традиції західних шкіл і напрямків, «домашнє»,

приватне навчання та ін. Формування професійної фортепіанної педагогіки в Україні у другій половині XIX ст. Видатні фортепіанні педагоги першої половини XX ст.

Тема 6. Засоби музичної виразності.

Текстологічні засоби виразності: жанр, тональність; тип фактури; інтонаційна виразність мелодії; особливості гармонії (тип супроводу і його призначення); своєрідність ритму і метру; форма і формоутворення (прийоми розвитку музичного матеріалу). Виконавські засоби виразності (інтерпретація): динаміка і її залежність від стилю; артикуляційні прийоми; виконавська організація часу (темп, агогіка); фразування як засіб виявлення музичного мислення; темброве забарвлення; педалізація, яка обґрунтовується вимогами стилю, жанру, фактури; аплікатура як допоміжний засіб виразності, що опирається на вимоги краси і зручності.

Тема 7. Музично-виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста.

Музичний слух, його види і шляхи виховання кожного. Відчуття ритму. Виховання первинного і художнього відчуття ритму. Розвиток музичної пам'яті. Взаємодія всіх видів пам'яті. Музикальність, емоційність та артистичність виконавця. Умови розвитку цих якостей. Апарат і рухи піаніста. Призначення кожної частини апарату та їх взаємодії. Фізичні і рухові можливості пальців, зап'ястя, передпліччя, плеча, плечового поясу. Поняття про піаністичну свободу. Звуковидобування піаніста як фізична дія. Педалізація: можливості демпферної (правої) і тембрової (лівої) педалей. Взаємозв'язок художньо-акустичних вимог слуху і механічних дій.

Тема 8. Процес вивчення фортепіанного твору.

Етапи роботи. Зміст і форми роботи. Завдання педагога на кожному етапі вивчення твору.

Тема 9. Методика проведення уроку з фаху. Організація самостійної роботи учня. Ведення навчальної документації.

Специфіка індивідуального уроку з фаху. Зміст і змістовність уроку. Форми і методи роботи на уроці. Методи педагогічного впливу. Планування уроку. Типи уроку. Організація самостійної роботи учня. Ведення навчальної документації.

IV семестр

Тема 1. Комплексне виховання піаніста-початківця.

Специфіка початкового навчання. Методика проведення уроку з піаністом-початківцем. Засвоєння нотної грамоти на індивідуальних уроках з фаху. Розвиток слуху на допотному етапі навчання. Виховання відчуття ритму у дитини. Формування первинного, елементарного відчуття ритму. Виховання художнього відчуття ритму. Початкове формування апарату. Фізичні вправи. Вправи за фортепіано. Перший досвід звуковидобування. Навчання основних прийомів гри. Техніка виконання і послідовність засвоєння роздільної і зв'язної

гри. Передумови правильного читання нот. Засвоєння педалізації. Виховання творчої ініціативи і самостійності в роботі. Прилучення початківця до гам ра початковому етапі навчання. Гра мажорних і мінорних (гармонічних) гам. Гра трізвучних акордів і арпеджіо.

Тема 2. Розвиток техніки піаніста.

Поняття про піаністичну техніку. Типи техніки. Види техніки і їх відмінність за фактурними викладеннями і прийомами гри. Прийоми гри в дрібній техніці. Прийоми гри у великій техніці. Елементи техніки та їх засвоєння. Методи і способи роботи над технічними труднощами у фортепіанній фактурі. Робота над інструктивними етюдами: типові недоліки виконання, причини їх появи і способи виправлення. Завдання педагога. Послідовність роботи.

Тема 3. Вивчення поліфонії.

Цілі і завдання педагога в роботі над поліфонічними творами. Початковий етап прилучення учня до слухання звучання поліфонічної фактури: підголоски, проста імітація, поліфонізований супровід до мелодії, канон. Вивчення підголоскової поліфонії. Вивчення контрастної (різномелодійної) поліфонії. Вивчення імітаційної поліфонії. Засоби виразності в поліфонії Й.С. Баха. Текстологічні та виконавські засоби виразності в творах Й.С.Баха.

Тема 4. Вивчення творів великої форми.

Специфіка роботи над творами великої форми. Основні цілі і вимоги до вивчення сонат. Вивчення сонатної форми. Вивчення варіаційних циклів. Типи варіацій. Вивчення форми рондо.

Тема 5. Робота над художніми творами малої форми.

Специфіка роботи над рухливими п'єсами: моторними, скерцозними, танцювальними, токатними, маршовими. Особливості виконавських засобів виразності і прийомів гри. Специфіка роботи над ліричними п'єсами: романсово-пісенними, оповідальними, епічними, декламаційно-драматичними. Вивчення кантילени. Проблеми звуковидобування, інтонування, фразування, піаністичного дихання, тонкощів педалізації і агогіки, розподілу динамічних і тембрових барв між фактурними пластами.

III курс

V семестр

Тема 1. Основні етапи вивчення музичного твору.

Ознайомлення з музичним твором. Виконання творів з репертуару 1 – 3 класу мистецьких шкіл. Виконання творів з репертуару 4 – 5 класу мистецьких шкіл. Виконання творів з репертуару 6 – 7 класу мистецьких шкіл.

Тема 2. Розбір (аналіз) твору. Визначення образно-змістовного навантаження музичного твору.

Дитячі п'єси В.Телічка, М.Степаненка, І.Берковича, Г.Сасько, Р.Шумана.

Тема 3. Робота над частинами музичного твору.

Свідоме запам'ятовування музичного тексту. Робота над фактурою і мелодією. Динаміка, артикуляція, приховані голоси у фактурі. Робота над технічними завданнями. Засоби роботи над художнім твором.

Тема 4. Проблеми виконання твору в цілому.

Значення динаміки, агогіки, роль єдиного темпу. Горизонтальне мислення. Кінцева редакція виконавського плану. Створення самостійних редакцій музичних творів. Порівняння різних редакцій одного твору.

Тема 5. Робота над поліфонією.

Організація поліфонічного складу. Види поліфонії.

Виконання та аналіз 3-4х творів різнотемної та імітаційної поліфонії.

Визначення послідовності завдань в роботі над поліфонією.

Тема 6. Виконання і аналіз п'єс з підголосковою поліфонією.

Репертуар 1-3 року навчання мистецьких шкіл.

Репертуар 4-5 року навчання мистецьких шкіл.

Репертуар 6-7 року навчання мистецьких шкіл.

Створення самостійної редакції творів.

Тема 7. Виконання п'єс з імітаційною поліфонією.

Й.С.Бах «Маленькі прелюдії і фуги».

Й.С.Бах Маленька прелюдія До-мажор.

Й.С.Бах Маленька прелюдія мі-мінор.

Й.С.Бах 2-голосна інвенція До-мажор.

Й.С.Бах 2-голосна інвенція Фа мажор.

Тема 8. Виконання п'єс різнотемної (контрастної) поліфонії.

Й.Бах Нотний зошит А. М. Бах.

Й.С.Бах Менует Соль-мажор

Й.С.Бах Полонез соль-мінор

Самостійна редакція творів.

VI семестр

Тема 1. Робота над великою формою.

І.Беркович Варіації мі-мінор.

Виконання та аналіз варіацій репертуару 1 – 2 року навчання мистецьких шкіл.

М.Клементі Сонатина До-мажор.

Виконання та аналіз сонатин репертуару 1 - 2 року навчання мистецьких шкіл

Виконання і аналіз сонатин репертуару 1 – 2 року навчання мистецьких шкіл

Визначення послідовності завдань при роботі над творами великої форми.

Тема 2. Особливості роботи над сонатною формою.

Структура сонатного алегро, тональний план, тематичний контраст.

Л. ван Бетховен Сонатина Фа-мажор.

Л. ван Бетховен Соната Соль-мажор № 20, 1 ч.

В.А.Моцарт Сонатина До-мажор.

В.А.Моцарт Соната Фа-мажор, 1 ч.

М.Клементі Сонатина До-мажор.

Тема 3. Робота над варіаційним циклом.

Особливості побудови, види варіацій.

Ф.Кулау Варіації Соль-мажор.

І.Беркович Варіації на тему укр.нар.п. «Ой, ходила дівчина бережком».

Тема 4. Робота над п'єсами малої форми.

Визначення послідовності завдань для роботи над п'єсами.

Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 1 – 3 року навчання мистецьких шкіл.

Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 4 – 5 року навчання мистецьких шкіл.

Виконання та аналіз п'єс реп. 6 – 7 року навчання мистецьких шкіл.

Тема 5. Робота над п'єсами ліричного характеру.

Робота над мелодією, образний зміст твору.

Виконання та аналіз п'єс реп. 1 – 3 року навчання мистецьких шкіл.

Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 4 – 5 року навчання мистецьких шкіл.

Виконання та аналіз п'єс реп. 6 – 7 року навчання мистецьких шкіл.

Тема 6. Робота над різнохарактерними п'єсами.

Жанрові ознаки творів , шляхи роботи.

Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 1 – 3 року навчання мистецьких шкіл.

Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 4 – 5 року навчання мистецьких шкіл.

Виконання та аналіз п'єс реп. 6 – 7 року навчання мистецьких шкіл .

Тема 7. Особливості роботи над етюдами.

Визначення жанрових особливостей, художнього змісту.

Визначення технічних формул та варіанти роботи над ними.

К.Черні – Г.Гермер Етюди.

Етюди К.Лешгорна, Г.Беренса.

Виконання та аналіз 3-4 етюдів реп. 1 – 3 року навчання мистецьких шкіл.

Виконання та аналіз 3-4 етюдів реп. 4–5 року навчання мистецьких шкіл.

Виконання та аналіз 3-4 етюдів реп. 6–7 року навчання мистецьких шкіл.

Тема 8. Принципи роботи над гамами та вправами.

Робота над гамами.

Робота над арпеджіо.

Робота над вправами.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин		
	усь ого	у тому числі	
		практ.зан	самостійна робота
1	2	3	4
III семестр			
Тема 1. Вступ. Основні завдання і зміст курсу.	1	1	-
Тема 2. Історія виникнення клавішних інструментів.	2	1	1

Тема 3. Вимоги клавірної педагогіки.	3	2	1
Тема 4. Історичний огляд розвитку фортепіанної педагогіки та методики навчання.	6	4	2
Тема 5. Історія розвитку української фортепіанної школи.	3	2	1
Семинар за темами I розділу.	2	2	-
Аналіз помилок у виступах здобувачів освіти під час семінару.	2	2	-
Тема 6. Засоби музичної виразності.	4	2	2
Тема 7. Музично-виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста.	8	6	2
Тема 8. Процес вивчення фортепіанного твору.	4	2	2
Тема 9. Методика проведення уроку з фаху. Організація самостійної роботи учня. Ведення навчальної документації.	6	4	2
Семинар за темами II розділу.	2	2	-
Аналіз помилок у виступах здобувачів освіти під час семінару. Підсумкове заняття.	2	2	-
Всього:	45	32	13
IV семестр			
Тема 1. Комплексне виховання піаніста-початківця.	13	12	1
Семинар за темами III розділу.	2	2	-
Аналіз помилок у виступах здобувачів освіти під час семінару.	2	2	-
Тема 2. Розвиток техніки піаніста.	7	6	1
Тема 3. Вивчення поліфонії.	5	4	1
Тема 4. Вивчення творів великої форми.	5	4	1
Тема 5. Робота над художніми творами малої форми.	5	4	1
Семинар за темами IV розділу.	2	2	-
Контрольна робота за матеріалами всього курсу методики.	2	2	-
Аналіз помилок в контрольних роботах та у виступах здобувачів освіти під час семінару.	1	1	-
Залік	1	1	-
Всього:	45	40	5
V семестр			
Тема 1. Основні етапи вивчення музичного твору.	3	2	1
Тема 2. Розбір (аналіз) твору. Визначення образно-змістовного навантаження музичного твору	6	4	2
Тема 3. Робота над частинами музичного твору.	5	4	1
Тема 4. Проблеми виконання твору в цілому.	5	4	1
Тема 5. Робота над поліфонією.	6	4	2

Тема 6. Виконання і аналіз п'єс з підголосковою поліфонією.	6	4	2
Тема 7. Виконання п'єс з імітаційною поліфонією.	6	4	2
Тема 8. Виконання п'єс різнотемної (контрастної) поліфонії.	6	4	2
Підсумкове заняття.	2	2	-
Всього:	45	32	13
VI семестр			
Тема 1. Робота над великою формою.	9	8	1
Тема 2. Особливості роботи над сонатною формою.	6	6	-
Тема 3. Робота над варіаційним циклом.	4	4	-
Тема 4. Робота над п'єсами малої форми.	4	4	-
Тема 5. Робота над п'єсами ліричного характеру.	5	4	1
Тема 6. Робота над різнохарактерними п'єсами.	5	4	1
Тема 7. Особливості роботи над етюдами.	5	4	1
Тема 8. Принципи роботи над гаммами та вправами.	5	4	1
Семинар за матеріалами всього курсу методики.	2	2	-
Підготовка та проходження екзамену	30	-	30
Всього:	75	40	35

Теми практичних занять III семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ. Основні завдання і зміст курсу. Тема 2. Історія виникнення клавішних інструментів. Час появи монохорду, поліхорду, клавикорду, клавесину, піано-форте, фортепіано. Прізвища винахідників. Особливості будови і виконавські можливості цих інструментів.	1 1
2.	Тема 3. Вимоги клавірної педагогіки. Видатні представники педагогіки епохи бароко і стилю рококо. Французька, італійська та німецька клавірні школи. Значення педагогічного досвіду майстрів клавірного мистецтва, їх вимоги до виконавця.	2
3.	Тема 4. Історичний огляд розвитку фортепіанної педагогіки та методики навчання. Характеристика механістичного напрямку. Ортодоксальна і прогресивна педагогіка епохи класицизму. Новаторська педагогіка композиторів епохи романтизму.	2
4.	Тема 4. Історичний огляд розвитку фортепіанної педагогіки та методики навчання.	2

	Причина появи академічного напрямку, його позитивні та негативні риси. Педагогічні напрямки, які пов'язані з відкриттями в галузі медицини: анатоμο-фізіологічний і психотехнічний.	
5.	Тема 5. Історія розвитку української фортепіанної школи. Своєрідність формування слов'янської фортепіанної педагогіки на початку XIX ст.: аматорство, опирання на традиції західних шкіл і напрямків, «домашнє», приватне навчання та ін. Формування професійної фортепіанної педагогіки в Україні у другій половині XIX ст. Видатні фортепіанні педагоги першої половини XX ст.	2
6.	Семинар за темами I розділу.	2
7.	Аналіз помилок у виступах здобувачів освіти під час семінару.	2
8.	Тема 6. Засоби музичної виразності. Текстологічні засоби виразності: жанр, тональність; тип фактури; інтонаційна виразність мелодії; особливості гармонії (тип супроводу і його призначення); своєрідність ритму і метру; форма і формоутворення (прийоми розвитку музичного матеріалу). Виконавські засоби виразності (інтерпретація): динаміка і її залежність від стилю; артикуляційні прийоми; виконавська організація часу (темп, агогіка); фразування як засіб виявлення музичного мислення; темброве забарвлення; педалізація, яка обґрунтовується вимогами стилю, жанру, фактури; аплікатура як допоміжний засіб виразності, що опирається на вимоги краси і зручності.	2
9.	Тема 7. Музично-виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста. Музичний слух, його види і шляхи виховання кожного. Відчуття ритму. Виховання первинного і художнього відчуття ритму. Розвиток музичної пам'яті. Взаємодія всіх видів пам'яті. Музикальність, емоційність та артистичність виконавця. Умови розвитку цих якостей.	2
10.	Тема 7. Музично-виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста. Апарат і рухи піаніста. Призначення кожної частини апарату та їх взаємодії. Фізичні і рухові можливості пальців, зап'ястя, передпліччя, плеча, плечового поясу. Поняття про піаністичну свободу.	2
11.	Тема 7. Музично-виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста. Звуковидобування піаніста як фізична дія. Педалізація: можливості демпферної (правої) і тембрової (лівої) педалей. Взаємозв'язок художньо-акустичних вимог слуху і механічних дій.	2
12.	Тема 8. Процес вивчення фортепіанного твору. Етапи роботи. Зміст і форми роботи. Завдання педагога на кожному етапі вивчення твору.	2
13.	Тема 9. Методика проведення уроку з фаху. Організація самостійної роботи учня. Ведення навчальної документації.	2
14.	Тема 9. Методика проведення уроку з фаху. Специфіка індивідуального уроку з фаху. Зміст і змістовність уроку. Форми і методи роботи на уроці. Методи педагогічного впливу. Планування уроку. Типи уроку. Організація самостійної роботи учня. Ведення навчальної документації.	2
15.	Семинар за темами II розділу.	2
16.	Аналіз помилок у виступах здобувачів освіти під час семінару. Підсумкове заняття.	2

IV семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Комплексне виховання піаніста-початківця. Специфіка початкового навчання. Методика проведення уроку з піаністом-початківцем. Засвоєння нотної грамоти на індивідуальних уроках з фаху. Розвиток слуху на допотному етапі навчання.	2
2.	Тема 1. Комплексне виховання піаніста-початківця. Виховання відчуття ритму у дитини. Формування первинного, елементарного відчуття ритму. Виховання художнього відчуття ритму.	2
3.	Тема 1. Комплексне виховання піаніста-початківця. Початкове формування апарата. Фізичні вправи. Вправи за фортепіано.	2
4.	Тема 1. Комплексне виховання піаніста-початківця. Перший досвід звуковидобування. Навчання основних прийомів гри. Техніка виконання і послідовність засвоєння роздільної і зв'язної гри.	2
5.	Тема 1. Комплексне виховання піаніста-початківця. Передумови правильного читання нот. Засвоєння педалізації. Виховання творчої ініціативи і самостійності в роботі.	2
6.	Тема 1. Комплексне виховання піаніста-початківця. Прилучення початківця до гам ра початковому етапі навчання. Гра мажорних і мінорних (гармонічних) гам. Гра тризвучних акордів і арпеджіо.	2
7.	Семінар за темами III розділу.	2
8.	Аналіз помилок у виступах здобувачів освіти під час семінару.	2
9.	Тема 2. Розвиток техніки піаніста. Поняття про піаністичну техніку. Типи техніки. Види техніки і їх відмінність за фактурними викладеннями і прийомами гри.	2
10.	Тема 2. Розвиток техніки піаніста. Прийоми гри в дрібній техніці. Прийоми гри у великій техніці. Елементи техніки та їх засвоєння. Методи і способи роботи над технічними труднощами у фортепіанній фактурі.	2
11.	Тема 2. Розвиток техніки піаніста. Робота над інструктивними етюдами: типові недоліки виконання, причини їх появи і способи виправлення. Завдання педагога. Послідовність роботи.	2
12.	Тема 3. Вивчення поліфонії. Цілі і завдання педагога в роботі над поліфонічними творами. Початковий етап прилучення учня до слухання звучання поліфонічної фактури: підголоски, проста імітація, поліфонізований супровід до мелодії, канон. Вивчення підголоскової поліфонії. Вивчення контрастної (різномтемної) поліфонії. Вивчення імітаційної поліфонії.	2
13.	Тема 3. Вивчення поліфонії. Засоби виразності в поліфонії Й.С. Баха. Текстологічні та виконавські засоби виразності в творах Й.С.Баха.	2
14.	Тема 4. Вивчення творів великої форми. Специфіка роботи над творами великої форми. Основні цілі і вимоги до вивчення сонат. Вивчення сонатної форми.	2
15.	Тема 4. Вивчення творів великої форми. Вивчення варіаційних циклів. Типи варіацій. Вивчення форми рондо.	2

16.	Тема 5. Робота над художніми творами малої форми. Специфіка роботи над рухливими п'єсами: моторними, скерцозними, танцювальними, токатними, маршовими. Особливості виконавських засобів виразності і прийомів гри.	2
17.	Тема 5. Робота над художніми творами малої форми. Специфіка роботи над ліричними п'єсами: романсово-пісенними, оповідальними, епічними, декламаційно-драматичними. Вивчення кантилени. Проблеми звуковидобування, інтонування, фразування, піаністичного дихання, тонкощів педалізації і агогіки, розподілу динамічних і тембрових барв між фактурними пластами.	2
18.	Семінар за темами IV розділу.	2
19.	Контрольна робота за матеріалами всього курсу методики.	2
20.	Аналіз помилок в контрольних роботах та у виступах здобувачів освіти під час семінару. Залік.	1 1

V семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Основні етапи вивчення музичного твору. Ознайомлення з музичним твором. Виконання творів з репертуару 1 – 3 року навчання мистецьких шкіл. Виконання творів з репертуару 4 – 5 року навчання мистецьких шкіл. Виконання творів з репертуару 6 – 7 класу мистецьких шкіл.	2
2.	Тема 2. Розбір (аналіз) твору. Визначення образно-змістовного навантаження музичного твору. Дитячі п'єси В.Теличка, М.Степаненка, І.Берковича, Г.Сасько.	2
3.	Тема 2. Розбір (аналіз) твору. Визначення образно-змістовного навантаження музичного твору. Дитячі п'єси Р.Шумана.	2
4.	Тема 3. Робота над частинами музичного твору. Свідоме запам'ятовування музичного тексту. Робота над фактурою і мелодією. Динаміка, артикуляція, приховані голоси у фактурі.	2
5.	Тема 3. Робота над частинами музичного твору. Робота над технічними завданнями. Засоби роботи над художнім твором.	2
6.	Тема 4. Проблеми виконання твору в цілому. Значення динаміки, агогіки, роль єдиного темпу. Горизонтальне мислення.	2
7.	Тема 4. Проблеми виконання твору в цілому. Кінцева редакція виконавського плану. Створення самостійних редакцій музичних творів. Порівняння різних редакцій одного твору.	2
8.	Тема 5. Робота над поліфонією. Організація поліфонічного складу. Види поліфонії.	2
9.	Тема 5. Робота над поліфонією. Виконання та аналіз 3-4х творів різнотемної та імітаційної поліфонії. Визначення послідовності завдань в роботі над поліфонією.	2

10.	Тема 6. Виконання і аналіз п'єс з підголосковою поліфонією. Репертуар 1-3 року навчання мистецьких шкіл. Репертуар 4-5 року навчання мистецьких шкіл.	2
11.	Тема 6. Виконання і аналіз п'єс з підголосковою поліфонією. Репертуар 6-7 року навчання мистецьких шкіл. Створення самостійної редакції творів.	2
12.	Тема 7. Виконання п'єс з імітаційною поліфонією. Й.С.Бах «Маленькі прелюдії і фуги» Й.С.Бах Маленька прелюдія До-мажор Й.С.Бах Маленька прелюдія мі-мінор	2
13.	Тема 7. Виконання п'єс з імітаційною поліфонією. Й.С.Бах 2-голосна інвенція До-мажор Й.С.Бах 2-голосна інвенція Фа мажор	2
14.	Тема 8. Виконання п'єс різнотемної (контрастної) поліфонії. Й.Бах Нотний зошит А. М. Бах. Самостійна редакція творів.	2
15.	Тема 8. Виконання п'єс різнотемної (контрастної) поліфонії. Й.С.Бах Менует Соль-мажор Й.С.Бах Полонез соль-мінор Самостійна редакція творів.	2
16.	Підсумкове заняття.	2

VI семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Робота над великою формою. Визначення послідовності завдань при роботі над творами великої форми.	2
2.	Тема 1. Робота над великою формою. І.Беркович Варіації мі-мінор. Виконання та аналіз варіацій репертуару 1 – 2 року навчання мистецьких шкіл.	2
3.	Тема 1. Робота над великою формою. М.Клементі Сонатина До-мажор. Виконання та аналіз сонатин репертуару 1 - 2 року навчання мистецьких шкіл	2
4.	Тема 1. Робота над великою формою. Виконання і аналіз сонатин репертуару 3 – 4 року навчання мистецьких шкіл	2
5.	Тема 2. Особливості роботи над сонатною формою. Структура сонатного алегро, тональний план, тематичний контраст.	2
6.	Тема 2. Особливості роботи над сонатною формою. Л. ван Бетховен Сонатина Фа-мажор. Л. ван Бетховен Соната Соль-мажор № 20, 1 ч.	2

7.	Тема 2. Особливості роботи над сонатною формою. В.А.Моцарт Сонатина До-мажор. В.А.Моцарт Соната Фа-мажор, 1 ч.	2
8.	Тема 3. Робота над варіаційним циклом. Особливості побудови, види варіацій.	2
9.	Тема 3. Робота над варіаційним циклом. Ф.Кулау Варіації Соль-мажор. І.Беркович Варіації на тему укр.нар.п. «Ой, ходила дівчина бережком».	2
10.	Тема 4. Робота над п'єсами малої форми. Визначення послідовності завдань для роботи над п'єсами. Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 1 – 3 року навчання мистецьких шкіл.	2
11.	Тема 4. Робота над п'єсами малої форми. Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 4 – 5 року навчання мистецьких шкіл. Виконання та аналіз п'єс реп. 6 – 7 року навчання мистецьких шкіл.	2
12.	Тема 5. Робота над п'єсами ліричного характеру. Робота над мелодією, образний зміст твору. Виконання та аналіз п'єс реп. 1 – 3 року навчання мистецьких шкіл.	2
13.	Тема 5. Робота над п'єсами ліричного характеру. Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 4 – 5 року навчання мистецьких шкіл. Виконання та аналіз п'єс реп. 6 – 7 року навчання мистецьких шкіл.	2
14.	Тема 6. Робота над різнохарактерними п'єсами. Жанрові ознаки творів ,шляхи роботи. Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 1 – 3 року навчання мистецьких шкіл.	2
15.	Тема 6. Робота над різнохарактерними п'єсами. Виконання та аналіз 3 – 4 п'єс реп. 4 – 5 року навчання мистецьких шкіл. Виконання та аналіз п'єс реп. 6 – 7 к року навчання мистецьких шкіл.	2
16.	Тема 7. Особливості роботи над етюдами. Визначення жанрових особливостей, художнього змісту. Визначення технічних формул та варіанти роботи над ними. К.Черні – Г.Гермер Етюди. Етюди К.Лешгорна, Г.Беренса.	2
17.	Тема 7. Особливості роботи над етюдами. Виконання та аналіз 3-4 етюдів реп. 1 – 3 класу мистецьких шкіл. Виконання та аналіз 3-4 етюдів реп. 4-5 класу мистецьких шкіл. Виконання та аналіз 3-4 етюдів реп. 6-7 класу мистецьких шкіл.	2
18.	Тема 8. Принципи роботи над гамами та вправами. Робота над гамами.	2
19.	Тема 8. Принципи роботи над гамами та вправами. Робота над арпеджіо. Робота над вправами.	2
20.	Семінар за матеріалами всього курсу методики.	2

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача освіти – важлива ділянка навчального процесу, яка виховує та розвиває творчу ініціативу здобувача освіти, формує чітке уявлення про методику роботи з учнем на уроках з педагогічної практики. Викладач повинен працювати над розширенням музичного світогляду здобувача освіти, розвивати у нього творчу активність і самостійність. Крім творів, які здобувач освіти вивчає з учнем під час уроку, він повинен читати з листа, знайомитися з різноманітною методичною та фортепіанною літературою.

Перевірка самостійної роботи здійснюється під час проведення семестрового та підсумкового контролю.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
III семестр		
1	Історія виникнення клавірних інструментів.	1
2	Вимоги клавірної педагогіки.	1
3	Історичний огляд розвитку фортепіанної педагогіки та методики навчання.	2
4	Історія розвитку української фортепіанної школи.	1
5	Засоби музичної виразності.	2
6	Музично-виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста.	2
7	Процес вивчення фортепіанного твору.	2
8	Методика проведення уроку з фаху. Організація самостійної роботи учня. Ведення навчальної документації.	2
	Разом	13
IV семестр		
1	Комплексне виховання піаніста-початківця.	1
2	Розвиток техніки піаніста.	1
3	Вивчення поліфонії.	1
4	Вивчення творів великої форми.	1
5	Робота над художніми творами малої форми.	1
.	Разом	5
V семестр		
1	Основні етапи вивчення музичного твору.	1
2	Розбір (аналіз) твору. Визначення образно-змістовного навантаження музичного твору	2
3	Робота над частинами музичного твору.	1
4	Проблеми виконання твору в цілому.	1
5	Робота над поліфонією.	2
6	Виконання і аналіз п'єс з підголосковою поліфонією.	2
7	Виконання п'єс з імітаційною поліфонією.	2
8	Виконання п'єс різнотемної (контрастної) поліфонії.	2
	Разом	13
VI семестр		
1	Робота над великою формою.	1

2	Робота над п'єсами ліричного характеру.	1
3	Робота над різнохарактерними п'єсами.	1
4	Особливості роботи над етюдами.	1
5	Принципи роботи над гамами та вправами.	1
	Разом	5
	Всього:	36

ФОРМИ ТА ЗАСОБИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результати навчання здобувача освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти охоплює низку контрольних процедур, які використовують відповідно до компетентнісних характеристик (знання, вміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) результатів навчання, досягнення яких контролюється.

Вимірювання рівня досягнення результатів навчання здійснюється експертно за критеріями.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

Органічною складовою навчального процесу є **поточний контроль** знань здобувачів освіти. До його основних завдань належать:

- оцінювання рівня засвоєння здобувачами освіти програмного матеріалу дисципліни;
- інформування здобувачів освіти про якість їх роботи над вивченням дисципліни;
- мотивація здобувачів освіти до систематичної активної роботи протягом семестру;
- аналіз успішності та вплив викладача на процес самостійної роботи здобувачів освіти й ефективність навчального процесу в цілому.

Систематичність і активність роботи здобувача освіти протягом семестру контролюються й оцінюються за такими видами роботи:

- виступи на практичних заняттях;
- участь в обговоренні питань з певної теми;
- відповіді на запитання викладача;
- виконання домашніх завдань.

Підсумковий контроль проводиться в терміни, встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни. Форма підсумкового контролю: залік – IV семестр, екзамен – VI семестр, атестація – VIII семестр.

ЗАЛІКОВІ ВИМОГИ

Залік проводиться в IV семестрі. На заліку здобувач освіти повинен володіти знаннями тем в обсязі вивчення дисципліни. Форму проведення заліку обумовлено креативним і практичним характером навчального курсу. Вона передбачає варіативність і гнучкість у виборі залікових завдань.

Перелік тем, що виносяться на залік в IV семестрі:

- Історія виникнення клавішних інструментів.
- Вимоги клавірної педагогіки.
- Історичний огляд розвитку фортепіанної педагогіки та методики навчання.
- Історія розвитку української фортепіанної школи.
- Засоби музичної виразності.
- Музично-виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста.
- Процес вивчення фортепіанного твору.
- Методика проведення уроку з фаху. Організація самостійної роботи учня.
- Ведення навчальної документації.
- Комплексне виховання піаніста-початківця.
- Розвиток техніки піаніста.
- Вивчення поліфонії.
- Вивчення творів великої форми.
- Робота над художніми творами малої форми.

Екзамен виставляється в VI семестрі. На екзамені здобувач освіти повинен володіти знаннями тем в обсязі вивчення дисципліни.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ

Перші питання екзаменаційних білетів:

1. Історія виникнення клавішних інструментів. Час появи клавикорду, клавесину, піано-форте, фортепіано. Прізвища винахідників. Особливості будови і виконавські можливості цих інструментів.
2. Вимоги клавірної педагогіки. Видатні представники педагогіки епохи бароко і стилю рококо. Значення педагогічного досвіду майстрів клавірного мистецтва, їх вимоги до виконавця.
3. Історичний огляд розвитку фортепіанної педагогіки та методики навчання.
4. Характеристика механістичного напрямку. Ортодоксальна і прогресивна педагогіка епохи класицизму.
5. Новаторська педагогіка композиторів епохи романтизму. Педагогічні погляди Р.Шумана, Ф.Шопена, Ф.Ліста.
6. Причина появи академічного напрямку, його позитивні та негативні риси. Анатоомо - фізіологічна та психотехнічна школи. Їх особливості та представники.
7. Історія розвитку української фортепіанної школи.
8. Засоби музичної виразності. Текстологічні та виконавські засоби музичної виразності.

9. Музично-виконавські здібності та шляхи їх розвитку.
10. Фізичні можливості піаніста. Апарат і рухи піаніста. Індивідуальні особливості кожного пальця рук.
11. Процес вивчення фортепіанного твору. Етапи роботи. Зміст і форми роботи. Завдання педагога на кожному етапі вивчення твору.
12. Планування навчального процесу. Індивідуальний план учня.
13. Основні форми проведення уроку. Підготовка різних типів уроку. Методика проведення уроку з фаху.
14. Методи педагогічного впливу. Виховання творчої ініціативи. Організація самостійної роботи учня.
15. Ведення навчальної документації. Моделювання вступних іспитів до мистецьких шкіл.
16. Специфіка початкового навчання. Розвиток піаністичних навичок на початковому етапі навчання.
17. Музичний слух. Розвиток музичного слуху на початковому етапі навчання.
18. Музичний ритм. Розвиток почуття ритму на початковому етапі навчання.
19. Музична пам'ять. Види пам'яті. Розвиток музичної пам'яті.
20. Засвоєння клавіатури в до нотному періоді. Засвоєння нотної грамоти.
21. Розвиток творчих здібностей та навичок музичного мислення на початковому етапі навчання.
22. Початкове формування апарата (фізичні вправи і перший досвід звуковидобування). Руховий апарат. Гнучкість і свобода рухів рук.
23. Посадка і положення корпусу за інструментом. Постановка рук під час гри.
24. Передумови правильного читання з аркуша. Техніка педалізації та її засвоєння.
25. Основні види техніки. Формування технічних навичок на основі музичних уявлень.
26. Робота над етюдами, вправами та гамами. Визначення технічних формул. Види і типи гам.
27. Поліфонія. Види поліфонії. Найвідоміші поліфонічні цикли та окремі твори.
28. Труднощі поліфонії і методи роботи над голосоведенням. Динаміка, штрихи, артикуляція і темп в клавірних творах Й.С. Баха.
29. Особливості роботи над великою формою. Сонати, концерти. Строгі та вільні варіації.
30. Особливості роботи над творами малої форми. Виконавське редагування п'єс.

Другі питання екзаменаційних білетів:

1. Й.С.Бах Маленька прелюдія До-мажор.
2. Й.С.Бах Маленька прелюдія мі-мінор.
3. Й.С.Бах 2-голосна інвенція До-мажор.
4. Й.С.Бах 2-голосна інвенція Фа-мажор.
5. Виконання п'єс різномірної поліфонії. Й.С.Бах Нотний зошит А. М. Бах.

6. Й.С.Бах Менует Соль-мажор.
7. Й.С.Бах Полонез Соль-мінор.
8. І.Беркович Варіації мі-мінор.
9. Л. ван Бетховен Сонатина Фа-мажор.
10. Л. ван Бетховен Соната Соль-мажор № 20, 1 ч.
11. В.А.Моцарт Сонатина До-мажор.
12. В.А.Моцарт Соната Фа-мажор, 1 ч.
13. М.Клементі Сонатина До-мажор.
14. Ф.Кулау Варіації Соль-мажор.
15. І.Беркович Варіації на тему укр.нар.п. «Ой, ходила дівчина бережком».
16. К.Черні - Г.Гермер. Етюди.
17. К.Лешгорн Етюди.
18. Г.Беренс Етюди.
19. Л.Шітте Етюди.
20. Ф.Бургмюллер Етюд Соль-мажор ор. 100, № 21 «Гармонії ангелів».
21. Л. Шукайло «Курчата».
22. В. Теличко «Про Закарпаття».
23. І. Беркович «Взяв-би я бандуру».
24. М. Степаненко «Гопак» з дитячого альбому.
25. О. Косилова «Попуррі на теми українських народних пісень для двох фортепіано».
26. І. Мартон «Колискова».
27. О. Іванько збірка «Дивограй».
28. Б. Фільц «Гра в м'ячик».
29. М. Степаненко «Перший пролісок» з дитячого альбому.
30. В. Барвінський «Телятко».

Зразок екзаменаційного білету:

1. Історія розвитку української фортепіанної школи.
2. Гра та методико-виконавський аналіз Варіацій Соль-мажор Ф.Кулау.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою:

- **«відмінно»** – здобувач освіти при відтворенні навчального матеріалу виявляє міцні і глибокі знання, досвідченість у вивченні рекомендованої методичної літератури, володіє інформацією про сучасні методики викладання, підкріплює відповідь нотними цитатами, виконавським показом, прикладами із свого власного навчального досвіду; творчо виконує всі завдання із самостійної роботи. Досконало володіє методикою роботи з учнем, з урахуванням його

вікових особливостей, технічно досконало і художньо переконливо відтворює твори педагогічного репертуару. Вільно використовує професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань. Вміє підбирати виконавський репертуар учневі з урахуванням музичних здібностей.

- **«добре»** – здобувач освіти має досить повні знання з методики викладання фахових дисциплін, вільно володіє професійною мовою, використовує відповідну термінологію, вміє аналізувати і робити висновки, але відповідає з деякими неточностями; старанно виконує завдання із самостійної роботи. Добре підбирає виконавський репертуар учневі з урахуванням його музичних здібностей. Технічно і художньо може зіграти твори педагогічного репертуару. При відповіді і грі допускаються одна-дві помилки, недостатність чіткості і аргументованості, досконалості і переконливості.

- **«задовільно»** – здобувач освіти знає оглядово навчальний матеріал з методики викладання фахових дисциплін, здатний стисло дати визначення основних понять з предмету; завдання із самостійної роботи виконує недбало. На низькому рівні використовує професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

- **«незадовільно»** – здобувач освіти знає незначну частину навчального матеріалу, має уривчасті знання з предмету. Не розуміє основних питань програми, не може висловити свою думку, не може продемонструвати гру на інструменті, не виконує завдання із самостійної роботи. Не використовує професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Величко О., Маковецька І. Виконавські засади віденської фортепіанної школи у діяльності Йоганна Непомука Гуммеля та Карла Черні. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 34, том 1, 2020. С. 44 – 49. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/34_2020/part_1/9.pdf DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/34-1-7>
2. Воробкевич Т. Методика навчання гри на фортепіано. Львів. 2003.
3. Гончаренко Л. П. Методика викладання музичного інструмента (фортепіано) у вищій школі: метод. матеріали для самостійної роботи здобувач освіти. Кіровоград, 2007. 35с.
4. Гордійчук Л. В. Самостійна робота над музичним твором: основні етапи та методи: методичні рекомендації для здобувач освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво» з дисципліни «Спеціальний музичний інструмент. Фортепіано». Луцьк: Надстир'я, 2017. 28 с.
5. Горецька Н. Психолого-педагогічна характеристика учня: методичні рекомендації курсу методики навчання гри на фортепіано та педагогічної практики. Харків, 1994. 19с.
6. Давидов Н. Теоретичні основи формування виконавської майстерності. Київ: Музична Україна, 1996. 115 с.

7. Дітчук О. До історії фортепіанної педагогіки у Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка. *Musica Humana. Серія: Історія української музики*: наукові збірки ЛДМА ім. М. Лисенка. Львів, 2005. Вип. 10. С. 53–59.
8. Зиско В. В. Важливі питання розвитку фортепіанної техніки. URL: <http://int-konf.org/konf032013/131-zisko-v-v-vazhliv-pitannya-rozvitku-fortepannoyi-tehnki.html>.
9. Кашкадамова Н. Мистецтво гри на клавішно-струнних інструментах. – Тернопіль, 1999 р.
10. Кашкадамова Н. Б. Історія фортепіанного мистецтва XIX сторіччя. Тернопіль: АСТОН, 2006. 607 с.
11. Кашкадамова Н. Б. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах: навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 1998. 300 с.
12. Київська фортепіанна школа. Імена та часи: кол. монографія / автор проекту Т. О. Рощина, автори-упоряд. Т. О. Рощина, О. В. Ринденко, ред. О. В. Сахарова, О. Є. Степанюк. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. 632 с.
13. Некрасов Ю. І. Комплексне навчання гри на фортепіано: навчально-методичний посібник. Одеса: АстроПринт, 2000. 148 с.
14. Ростовський О. Я. Лекції з історії західноєвропейської музичної педагогіки: навчальний посібник. Ніжин, 2003. 193 с.
15. Савчук І. Нові тенденції в українському фортепіанному виконавстві зламу XX – XXI століть у дзеркалі сучасної композиторської творчості. *Сучасне мистецтво*. 2012. Вип. 8. С. 285–294.
16. Склярів О. Д. Методика викладання курсу фортепіано. Формування і розвиток виконавчих навичок здобувач освіти: навчальний посібник для вищ. навч. закладів культури і мистецтв. Харків, 2002. 79 с.
17. Склярів О. Д. Особливості викладання курсу «Фортепіано» у вищих навчальних закладах культури. *Культура України*. 2020. Вип. 67. С. 147–156. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2020_67_17.
18. Шукайло В.Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста. – Х., 2004
19. Шукайло В. Ф. Шлях до майстерності піаніста: навчально-методичний посібник. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. 206 с.
20. Шульгіна В. Д. Українська музична педагогіка: підручник. Київ: ДАКККіМ, 2005. 271 с.
21. Щербініна О. М. Методика викладання музично-інструментальних дисциплін в світлі історичної ретроспективи. *Теорія і методика мистецької освіти*: збірник наук.-метод. статей / за ред. Ю. Ф. Дворника, О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. Вип. 1. 283 с.

Додаткова

1. Величко О., Маковецька І. Виконавські засади Віденської фортепіанної школи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип 34. Том 1. С. 44–49.
2. Генкін А. О. Специфіка піанізму в етюдах і вправах Карла Черні: автореф. дис. ... канд. мист.: спец. 17.00.03 / Ін-т мист-ва, фольклористики та етнології імені М. І. Рильського НАН України. Київ, 2019. 20 с.

3. Гуральник Н. П. Комплект типових навчальних програм з дисципліни «Основний музичний інструмент – фортепіано» для студ. ви-щих навч. закладів музичної галузі в структурі педагогічної освіти. 2-ге вид., доповнене. Київ: НПУ, 2007. 86 с.
4. Гуральник Н. П. Національна фортепіанна школа як феномен музичної освіти. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2013. Вип. 1. С. 97–109.
5. Гуральник Н. П. Функціональна сутність української фортепіанної школи в парадигмі музично-педагогічної освіти. *Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова*. 2006. Вип. 3 (8). С. 9–15.
6. Дедусенко Ж. В. Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції: дис. ... канд. мист.: спец. 17.00.01 / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2002. 208 с.
7. Дітчук О. Історія формування системи фортепіанної освіти в Австрії. Актуальні проблеми викладання музичних дисциплін у Вищій школі. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. Чайковського*. Київ, 2004. Вип. 35. С. 180–190.
8. Дітчук О. Український піаніст зарубіжжя. *Музика*. 2006. № 5. С. 30–32.
9. Забара М. В. «Лейпцизька традиція» у європейській музичній освіті середини ХІХ – початку ХХ століття (на прикладі київської піаністичної школи): дис. ... канд. мист.: спец. 17.00.03 / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2017. 226 с.
10. Згурська Н. М. Формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2001.
11. Кабусь Н. Д. Дослідження проблеми формування установки на професійно-творчий саморозвиток здобувач освіти. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pipo/2012_36/12kndfst.pdf.
12. Катрич О. Т. Стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти). Дрогобич: Відродження, 2000. 100 с.
13. Клещєрова І. М. Розвиток усвідомленої саморегуляції виконавської діяльності в процесі фортепіанної підготовки майбутніх вчителів музики. *Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції: збірник матеріалів ХІ Всеукр. наук.-прак. конф., м. Київ, 14-16 травня 2008 р. В 4 т. / редкол.: І. І. Тимошенко та ін. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. Т. 2. С. 312–314.*
14. Кокодій Н. В., Коханенко Л. М. Педагогічні умови формування творчої діяльності здобувач освіти на уроках фортепіано. URL: https://www.rusnauka.com/40_NNM_2015/MusicaAndLife.
15. Максимов О. Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського: навчальний посібник. Донецьк: Схід. вид. дім, 2007. 128 с.
16. Мозгальова Н. Г. Теорія та методика інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики: монографія / за ред. О. П. Щолокової. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2011. 488 с.
17. Сумарокова В. Виконавська традиція як частина художньої інтерпретації музичного твору. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського: Музичне виконавство*. 1999. Вип. 3. С. 117–126.

18. Устименко Ю. Фортепіано для всіх: навчальний посібник. Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2008.
19. Фергюсон Г. Фортеп'янке виконавство / переклад, редагування, коментарі М. Кушніра. Львів: «СПОЛОМ», 2007. 223 с.
20. Фортепіанний факультет Київської Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. URL: <https://knmau.com.ua/faculties/fortepiannij-fakultet/>.
21. Чернявська М. С. З історії формування фортепіанної фактури. *Культура України. Мистецтвознаво.* 2001. Вип. 8. С. 144–152.
22. Щербініна О. М. Фортепіанна підготовка у вищих закладах мистецької освіти: сучасний стан та перспективи модернізації. *Актуальні питання мистецької педагогіки.* 2016. Вип. 5. С. 124–128.

Основний перелік збірок музичних творів для аналізу

1. Й.С.Бах Зошит А.М.Бах.
2. Й.С.Бах Маленькі прелюдії.
3. Й.С.Бах Двоголосні інвенції
4. В.А.Моцарт Сонатини.
5. М.Клементі Сонатини.
6. Л. ван Бетховен Сонатини.
7. Г. Сасько Мозаїка. Для фортепіано.
8. І. Щербаков Дитячий альбом.
9. Р.Шуман Альбом для юнацтва.
10. Й.Гайдн 12 дитячих п'єс.
11. М.Степаненко Дитячий альбом.
12. А.Шитте 25 дитячих етюдів.
13. К.Черні- Г.Гермер Етюди.
14. М.Кармінський Музика для дітей.
15. В.Косенко 24 дитячі п'єси.
16. І. Мартон Музичні твори.
17. В. Теличко Дитячий альбом.

Інформаційні ресурси:

- www.classical-composers.org. База даних про композиторів: біографії, музика, ноты у вільному доступі, посилання на персональні сайти (Бах, Моцарт, Бетховен, композитори ХХ ст. і т. д.) (на англ. мові.)
- <http://www.studio-mozart.com/mozart/.../mp3/index.htm>. Окремі твори В. А. Моцарта (*.mp3)
- www.classicalmidiconnection.com/cmc . Архів класики в MIDI-форматі (на англ. мові.)
- www.mfiles.co.uk/classical-mp3.htm — музика в mp3 (на англ. мові.)
- www.jmslp.org. Сайт для піаністів (на англ. мові.)

- www.freehandsmusic.com . Музыка для вільного скачування (на англ. мові.)

Нотні архіви

- www.sheetmusicfox.com Нотний архів (на англ. мові.)
- www.reesheetmusic.net Нотний архів і записи в mp3 (на англ. мові.)